

Гайдук В.О.

вихователь,

Криворізький комунальний дошкільний навчальний заклад № 144

РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ 4-5 РОКІВ

Розвиток діалогічного мовлення відіграє провідну роль у процесі мовного розвитку дитини 4-5 років і займає центральне місце в загальній системі роботи вихователя з розвитку мовлення в дитячому саду. Навчання діалогу можна розглядати і як мету, і як засіб практичного оволодіння мовою. Освоєння різних сторін мови є необхідною умовою розвитку діалогічного мовлення, і в той же час розвиток діалогічного мовлення сприяє самостійному використанню дитиною окремих слів і синтаксичних конструкцій. При цьому необхідно враховувати безліч умов: мовного середовища, соціального оточення, сімейного благополуччя, індивідуальних особливостей, пізнавальної активності дитини тощо.

Бізікова О.А. виокремлює наступні завдання щодо навчання дошкільників діалогу [2, с. 8]:

- сприяти розвитку вмінь розуміти різноманітні ініціативні звернення (повідомлення, запитання, спонукання) і реагувати на них відповідно з функціональним завданням спілкування:

- висловлювати в соціально прийнятих формах ставлення до отриманої інформації, відповідати на питання і реагувати на спонукання відповідно до встановлених правил поведінки;

- навчати дітей вступати в мовне спілкування різними способами: повідомляти про свої враження, переживання і т. п.;

- ставити питання; спонукати партнера по спілкуванню до спільної діяльності, дії тощо;

- формувати у дітей вміння доцільно й доречно користуватися інтонацією, мімікою, жестами;

- розвивати вміння дотримуватися правил ведення діалогу.

Для розвитку діалогу дітей з однолітками необхідно збагатити зміст мовного виховання та вдосконалити форми і методи мовленнєвої роботи.

Для цього вихователю потрібно:

- стимулювати дітей до висловлювань з особистого досвіду;

- організовувати словесну колективну творчість (співтворчість);

- навчати вихованців вмінню слухати і чути партнера;

- підтримувати мовну й ігрову взаємодію,

- відповідати на висловлювання партнера,

- міркувати, аргументувати висловлювання.

Арушанова А. Г. розробила сценарії і впровадила їх у практику розвитку діалогічного спілкування в дошкільних закладах. В якості основної форми навчання використовували ігри-заняття [1].

До нових форм організації діалогу дітей з однолітками відносяться: робота з підгрупами; організація простору спілкування; форми залучення й утримання уваги; ігрова і комунікативна мотивація занять.

Методами і прийомами розвитку діалогу є групові бесіди; діяльність кооперативного типу (спільне малювання, аплікація, конструювання, художня праця); театралізовані ігри (ігри-драматизації, інсценування); дидактичні ігри.

Доцільно частіше організовувати дидактичні ігри парами з дотриманням наступних ігрових правил:

- дотримуватися черговості ігрових та мовленнєвих дій;
- слухати партнера;
- не повторювати сказаного;
- доповнювати висловлювання партнера;
- задавати питання, чомно висловлювати пропозиції, побажання, незгоду;
- міркувати, обґрунтовувати свої судження.

Можна залучати дітей до рухливих ігор, які будуються як гра-драматизація за готовим сюжетом і включають в себе різноманітні діалоги персонажів. Це такі ігри, як «Гуси-лебеді», «Фарби», «Де ми були – ми не скажемо, а що робили – покажемо», «Садівник» та ін.

Орієнтування на партнера, необхідність слухати і чути його голос, мова, дивитися в очі. Це ігри типу «Вгадай по голосу» (відгадати по голосу, хто покликав); «Що змінилося?» (уважно роздивитися і запам'ятати зовнішність партнера і вгадати, які зміни у своєму зовнішньому вигляді він зробив). Цілі створення орієнтування на партнера служать різноманітні хороводні ігри, в яких діти говорять і рухаються в єдиному темпі, тримаючись за руки.

Установка на відповідь, необхідність уважно слухати мовлення партнера і готовність вчасно швидко відповісти йому спостерігається, наприклад, у грі «Садівник», де після слів «Всі квіти мені набридли, крім...» партнер повинен відгукнутися до закінчення рахунку «раз, два, три».

Підтримання діалогу через обмін висловлюваннями (питання, коментарі, спонукання). Це різноманітні діалоги всередині ігор, в яких закладені ритуали (формули) вітання, прощання.

Використання ігор для розвитку діалогічного мовлення дітей не виключає розмов і бесід вихователя з ними. Додаткове цілеспрямоване використання ігрових прийомів допоможе підвищити ефективність процесу формування діалогічних умінь у дошкільників.

Список використаних джерел:

1. Арушанова А. Г. Организация диалогического общения дошкольников со сверстниками. / А. Г. Арушанова // Дошкольное воспитание. – 2001. – № 5. – С. 51-61.
2. Бизигова О. А. Развитие диалогической речи дошкольников в игре / О. А. Бизигова – М.: «Скрипторий 2003», 2008. – 136 с.